ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា
នាយកដ្ឋានស្រាវជ្រាវនិងនវានុវត្តន៍

OPEN ACCESS

ទស្សនាវដ្ដីស្រាវជ្រាវកម្ពុជាសម្រាប់ការអប់រំ និងស្ទែម
Cambodian Journal of Education and STEM

វិវេចនាអត្ថបទ (Review Article)

ការផ្ដល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យក្នុងវិស័យអប់រំនៅកម្ពុជា៖ ឱកាសនុវត្តភាព បញ្ហាប្រឈម និងអនុសាសន៍

Professorial Titles in the Education Sector in Cambodia: Opportunities, Challenges, and Implications

ហេង គីមគង់[១,២,*] សល់ គឹមហុង[២] និង ហេង គ្រេង[១]
[១]នាយកដ្ឋានស្រាវជ្រាវនិងនវានុវត្តន៍ ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា រាជធានីភ្នំពេញ ប្រទេសកម្ពុជា
[២]មហាវិទ្យាល័យអប់រំ សាកលវិទ្យាល័យបញ្ញាសាស្ត្រកម្ពុជា រាជធានីភ្នំពេញ ប្រទេសកម្ពុជា
[*]អ្នកនិពន្ធទទួលបន្ទុកឆ្លើយឆ្លង៖ kimkongheng@gmail.com

Kimkong Heng[1,*] Koemhong Sol[2], and Kreng Heng[1]
[1]Department of Research and Innovation, Ministry of Education, Youth and Sport, Phnom Penh, Cambodia
[2]Faculty of Education, Paññāsāstra University of Cambodia, Phnom Penh, Cambodia
[*]Corresponding author: kimkongheng@gmail.com

https://doi.org/10.62219/cjes.2024218

ទទួលបានអត្ថបទ៖ ៦ មករា ២០២៤	កែសម្រួល៖ ១០ កុម្ភៈ ២០២៤	យល់ព្រមឱ្យបោះពុម្ព៖ ១១ មីនា ២០២៤
Received: 6 January 2024	**Revised:** 10 February 2024	**Accepted:** 11 March 2024

មូលន័យសង្ខេប

វិវេចនាអត្ថបទនេះ មានគោលបំណងពិនិត្យមើលកាលានុវត្តភាព ឬឱកាស និងបញ្ហាប្រឈមនានាទាក់ទងទៅនឹងការផ្ដល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យនៅក្នុងអនុវិស័យឧត្តមសិក្សានៅកម្ពុជា ដែលជាបាតុភូតថ្មីមួយដែលផ្ដល់ក្ដីសង្ឃឹមដល់ការអភិវឌ្ឍនៃការស្រាវជ្រាវនៅកម្ពុជា។ អត្ថបទនេះ ក៏មានគោលបំណងផ្ដល់នូវអនុសាសន៍គោលនយោបាយ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមនានាទាក់ទងនឹងការវិវត្តថ្មីនេះ។ ដោយប្រើប្រាស់ការវិភាគឯកសារ (document analysis) និងពឹងផ្អែកទៅលើបទពិសោធ ចំណេះដឹង និងជំនាញរបស់អ្នកស្រាវជ្រាវ ដែលធ្លាប់បានធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវអំពីអនុវិស័យឧត្តមសិក្សាកម្ពុជា អត្ថបទនេះពិភាក្សាអំពីឱកាសមួយចំនួនដែលទាក់ទងទៅនឹងការអនុវត្តប្រព័ន្ធផ្ដល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យនៅកម្ពុជា។ អត្ថបទនេះក៏រៀបរាប់អំពីបញ្ហាប្រឈមដែលអាចកើតមានឡើងទាក់ទងទៅនឹងការវិវត្តថ្មីនៃការតែងតាំងឋានៈសាស្ត្រាចារ្យក្នុងវិស័យអប់រំនៅកម្ពុជាផងដែរ។ បន្ទាប់មក អត្ថបទនេះផ្ដល់នូវអនុសាសន៍គោលនយោបាយមួយចំនួន ដើម្បីធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវការអនុវត្តការផ្ដល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យនៅក្នុងវិស័យអប់រំនៅកម្ពុជា មុននឹងអត្ថបទនេះបញ្ចប់ជាមួយនឹងអនុសាសន៍មួយចំនួនសម្រាប់ការស្រាវជ្រាវនាពេលអនាគត។

ពាក្យគន្លឹះ៖ ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ ប្រព័ន្ធផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ កាលានុវត្តភាព បញ្ហាប្រឈម អនុសាសន៍គោលនយោបាយ កម្ពុជា

Abstract

This review article aims to examine the opportunities and challenges regarding the implementation of professorial titles in Cambodian higher education, a new phenomenon that gives hope to the development of academic research in Cambodia. It also aims to offer policy implications to address the challenges concerning this new development. Utilizing document analysis and drawing upon the experience, knowledge, and expertise of the researchers, who have conducted extensive research on Cambodian higher education, the article discusses a number of opportunities associated with the implementation of the academic ranking system in Cambodia. It also elaborates on the potential challenges concerning the new phenomenon of professorial appointments in the education sector in Cambodia. It then provides a set of policy implications to enhance the implementation of professorial titles in Cambodian higher education before concluding with recommendations for future research.

Keywords: Professorial titles; academic ranking system; opportunities; challenges; policy implications; Cambodia

សេចក្តីផ្តើម

រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា តាមរយៈក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា បានអនុវត្តការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យក្នុងវិស័យអប់រំនៅកម្ពុជា ក្នុងគោលបំណងផ្តល់ការទទួលស្គាល់ចំពោះការរួមចំណែកផ្នែកសិក្សាធិការ លើកកម្ពស់គុណាធិបតេយ្យ និងផ្តល់គន្លងអាជីពមួយច្បាស់លាស់សម្រាប់គ្រូបង្រៀន និងអ្នកស្រាវជ្រាវនៅតាមគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាក្នុងប្រទេសកម្ពុជា (Heng & Sol, 2021; Heng & Heng, 2023)។ កន្លងមក ការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យក្នុងវិស័យអប់រំ ធ្លាប់បានធ្វើឡើងចំនួនពីរដងមកហើយ ក្នុងឆ្នាំ២០២៣។ យោងតាម Heng et al. (2023) មានគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាសាធារណៈចំនួន៧ បានដាក់ពាក្យស្នើសុំឋានៈសាស្ត្រាចារ្យជូនមន្ត្រីរាជការ និងគ្រូបង្រៀនរបស់ខ្លួន ដែលក្នុងនោះរួមមាន សាកលវិទ្យាល័យជាតិគ្រប់គ្រង វិទ្យាស្ថានបច្ចេកវិទ្យាកម្ពុជា សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទភ្នំពេញ សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច សាកលវិទ្យាល័យស្វាយរៀង សាកលវិទ្យាល័យ ហេង សំរិន ត្បូងឃ្មុំ និងវិទ្យាស្ថានគរុកោសល្យរាជធានីភ្នំពេញ។ ការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យក្នុងវិស័យអប់រំទាំងពីរលើក ដែលចេញដោយព្រះរាជក្រឹត្យ ត្រូវបានធ្វើឡើងនៅក្នុងខែមិថុនា និងខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៣។ មន្ត្រីរាជការ និងគ្រូបង្រៀនមកពីគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាសាធារណៈទាំង៧ សរុបចំនួន ៣២៨រូប បានទទួលឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ។ ក្នុងនោះ អ្នកដែលទទួលបានឋានៈជាសាស្ត្រាចារ្យ (Professor) មានចំនួន ៣២រូប ជាសាស្ត្រាចារ្យរង (Associate Professor) ចំនួន ៥៨រូប និងជាសាស្ត្រាចារ្យជំនួយ (Assistant Professor) ចំនួន ២៣៨រូប (សូមអាន Heng & Heng, 2023; Heng et al., 2023)។ យោងតាម Chin et al. (2023) ការអនុវត្តការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ

ក្នុងវិស័យអប់រំនៅកម្ពុជា គឺជាយុទ្ធសាស្ត្រដ៏សំខាន់មួយ ឆ្ពោះទៅរកការលើកកម្ពស់ស្តង់ដារវិស័យសិក្សាធិការ និងការលើកកម្ពស់វប្បធម៌នៃការស្រាវជ្រាវ និងការបង្រៀនប្រកបដោយឧត្តមភាពនៅកម្ពុជា។

តួនាទីរបស់គ្រូបង្រៀន ឬសាស្ត្រាចារ្យមានសារៈសំខាន់ណាស់ក្នុងការអប់រំកម្រិតឧត្តមសិក្សា ជាពិសេសចំពោះការជំរុញការបង្កើតចំណេះដឹងថ្មី ផលិតផលថ្មី ឬផលិតផលគំរូថ្មីដែលចេញពីការស្រាវជ្រាវ (Heng et al., 2023)។ ការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ ជាការជួយជំរុញការលើកកម្ពស់គុណភាពអប់រំ និងការរួមចំណែកដល់ការផលិតចំណេះដឹងតាមរយៈការស្រាវជ្រាវក្នុងចំណោមគ្រូបង្រៀន និងអ្នកស្រាវជ្រាវនៅតាមសាកលវិទ្យាល័យ (Chin et al., 2023)។ នៅក្នុងបរិបទនៃប្រទេសកម្ពុជា ការអនុវត្តការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ គឺជាកិច្ចការសំខាន់ដែលជំរុញឱ្យមានការធ្វើទំនើបកម្ម និងការលើកកម្ពស់វិស័យអប់រំរបស់ប្រទេស។ តាមរយៈការបង្កើតប្រព័ន្ធលើកទឹកចិត្ត ដោយការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ ប្រទេសកម្ពុជានឹងអាចអភិវឌ្ឍខ្លួនឱ្យស្របតាមនិន្នាការ និងស្តង់ដាតំបន់ និងអន្តរជាតិ ទាក់ទងទៅនឹងប្រព័ន្ធលើកកម្ពស់ការសិក្សា និងការស្រាវជ្រាវ (Heng & Heng, 2023)។

វិវេចនាអត្ថបទនេះរៀបចំឡើងក្នុងគោលបំណង (១) វិភាគអំពីកាលានុវត្តភាព និងបញ្ហាប្រឈមនានាពាក់ព័ន្ធនឹងការអនុវត្តការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យក្នុងវិស័យអប់រំនៅកម្ពុជា និង (២) ចូលរួមផ្តល់អនុសាសន៍គោលនយោបាយ ដើម្បីផ្តល់ជាធាតុចូលដល់ការអនុវត្តការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យក្នុងវិស័យអប់រំនៅកម្ពុជានៅពេលអនាគត។

វិធីសាស្ត្រស្រាវជ្រាវ

ក្នុងការសិក្សានេះ យើងប្រើប្រាស់ការវិភាគឯកសារ (document analysis) បែបគុណវិស័យ (Creswell 2009) ដើម្បីពិនិត្យមើលគោលនយោបាយ ឯកសារស្រាវជ្រាវ និងឯកសារផ្សេងៗទាក់ទងនឹងការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ ក្នុងវិស័យអប់រំនៅកម្ពុជា។ ឯកសារដែលត្រូវបានពិនិត្យ និងវិភាគ មានដូចជាឯកសារគោលនយោបាយ ព្រះរាជក្រឹត្យ ប្រកាស គោលការណ៍ណែនាំផ្សេងៗរបស់ក្រសួងស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ អត្ថបទស្រាវជ្រាវ អត្ថបទកាសែត និងឯកសារផ្សេងៗទៀត ដើម្បីស្វែងយល់អំពីដំណើរការនៃកាលានុវត្តភាព និងបញ្ហាប្រឈមពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការអនុវត្តការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ ក្នុងវិស័យអប់រំនៅកម្ពុជា។ បន្ថែមពីលើប្រភពឯកសារបន្ទាប់បន្សំ (secondary sources) ទាំងនេះ អត្ថបទនេះក៏ពឹងផ្អែកលើបទពិសោធ ចំណេះដឹង និងជំនាញរបស់អ្នកនិពន្ធដែលបានធ្វើការ និងបានសិក្សាស្រាវជ្រាវលើប្រធានបទពាក់ព័ន្ធការអប់រំកម្រិតឧត្តមសិក្សានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាអស់រយៈពេលជាច្រើនឆ្នាំផងដែរ។ ដូច្នេះ ការរួមបញ្ចូលគ្នានៃប្រភពឯកសារបន្ទាប់បន្សំ និងចំណេះដឹង ព្រមទាំងបទពិសោធរបស់អ្នកស្រាវជ្រាវនឹងធានាបាននូវគុណភាពនៃអត្ថបទស្រាវជ្រាវនេះ និងបង្កើនភាពជឿជាក់លើការវិភាគក្នុងអត្ថបទនេះ (Denzin & Lincoln, 2011)។

ឯកសារសំខាន់ៗដែលបានយកមកពិនិត្យក្នុងការសរសេរអត្ថបទនេះ រួមមានឯកសារគោលនយោបាយពាក់ព័ន្ធការអភិវឌ្ឍការស្រាវជ្រាវក្នុងវិស័យអប់រំ (MoEYS, 2010, 2011), ព្រះរាជក្រឹត្យ និងប្រកាសពាក់ព័ន្ធការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យក្នុងវិស័យអប់រំ (MoEYS, 2020, RGC, 2013), អត្ថបទស្រាវជ្រាវ (Chin et al., 2023; Heng & Heng, 2023; Heng et al., 2023), អត្ថបទអនឡាញ (SwissCore, 2023), និងឯកសារពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗ (MoEYS, 2019, 2024)។ ឯកសារទាំងនេះ មានបង្ហាញជាសង្ខេបក្នុងតារាងទី១៖

តារាងទី១៖ *ឯកសារពាក់ព័ន្ធសំខាន់ៗដែលត្រូវបានពិនិត្យ*

ប្រភេទឯកសារ	ឈ្មោះឯកសារ	ប្រភពឯកសារ
ឯកសារគោលនយោបាយ	គោលនយោបាយស្តីពី ការអភិវឌ្ឍការស្រាវជ្រាវក្នុងវិស័យអប់រំ	MoEYS (2010)
	ផែនការគោលសម្រាប់អភិវឌ្ឍការស្រាវជ្រាវក្នុងវិស័យអប់រំ ២០១១–២០១៥	MoEYS (2011)
ព្រះរាជក្រឹត្យ	ព្រះរាជក្រឹត្យស្តីពី ការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ	RGC (2013)
ប្រកាស	ប្រកាសស្តីពី ការជ្រើសរើស និងផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យក្នុងវិស័យអប់រំ	MoEYS (2020)
អត្ថបទស្រាវជ្រាវ	សារៈសំខាន់នៃការអនុវត្តឋានៈសាស្ត្រាចារ្យនៅគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាក្នុងប្រទេសកម្ពុជា	Chet et al. (2023)
	ការលើកកម្ពស់ចំណេះដឹង និងផលិតភាពស្រាវជ្រាវតាមរយៈការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យនៅកម្ពុជា៖ ការស្វែងរកតុល្យភាព	Chin et al. (2023)
	ការអនុវត្តប្រព័ន្ធផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យនៅកម្ពុជា៖ ឱកាស និងបញ្ហាប្រឈម	Heng & Heng (2023)
	ការអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីស្រាវជ្រាវដ៏រស់រវើកនៅកម្ពុជា៖ គំនិតផ្តួចផ្តើមថ្មីៗ និងទិសដៅនាពេលអនាគត	Heng et al. (2023)
អត្ថបទអនឡាញ	សកម្មភាពដើម្បីដោះស្រាយការបាត់បង់អ្នកមានជំនាញនៅអឺរ៉ុប	SwissCore (2023)
ឯកសារពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗ	ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រវិស័យអប់រំឆ្នាំ២០១៩–២០២៣	MoEYS (2019)
	សេចក្តីណែនាំស្តីពីការគ្រប់គ្រងគុណភាព នៃការបណ្តុះបណ្តាលថ្នាក់បណ្ឌិតនៅតាមគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាក្រោមឱវាទក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា	(MoEYS, 2024)

តាមរយៈការពិនិត្យឯកសារពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗ និងដោយពឹងផ្អែកលើបទពិសោធ ចំណេះដឹង និងជំនាញរបស់អ្នកស្រាវជ្រាវ ការសិក្សានេះបានរកឃើញកាលានុវត្តភាព បញ្ហាប្រឈម និងអនុសាសន៍មួយចំនួន ទាក់ទងនឹងការអនុវត្តការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យក្នុងវិស័យអប់រំនៅកម្ពុជា ដែលចំណុចសំខាន់ៗទាំងនេះនឹងត្រូវបានពិភាក្សាលម្អិត នៅក្នុងផ្នែកចម្បងចំនួន៣ ដូចខាងក្រោម។

កាលានុវត្តភាព

បង្កើតគន្លងអាជីពច្បាស់លាស់ និងត្រឹមត្រូវ

ការអនុវត្តការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យផ្តល់គន្លងអាជីពច្បាស់លាស់ និងត្រឹមត្រូវមួយ ដោយសារវាបានបង្កើតឱ្យមានរចនាសម្ព័ន្ធអាជីពច្បាស់លាស់សម្រាប់អ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវ ក៏ដូចជាគ្រូបង្រៀន ដែលអាចទទួលបានងារជាសាស្ត្រាចារ្យជំនួយ សាស្ត្រាចារ្យរង ឬសាស្ត្រាចារ្យ ដែលជាចំណាត់ថ្នាក់សាស្ត្រាចារ្យទាំងបីកម្រិតទទួលស្គាល់ដោយព្រះរាជក្រឹត្យ (RGC, 2013)។ ភាពច្បាស់លាស់នៃគន្លងអាជីពនេះជួយឱ្យអ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវ យល់ពីជំហានដែលជាលក្ខខណ្ឌតម្រូវ ដើម្បីលើកកម្ពស់អាជីពរបស់ខ្លួន។ លើសពីនេះទៅទៀត ការអនុវត្តការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យក្នុងវិស័យអប់រំ បង្កើតជាមាគ៌ាច្បាស់លាស់មួយ

សម្រាប់ការរីកចម្រើនក្នុងអាជីព ដែលជំរុញឱ្យអ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវខិតខំបន្ថែម ដើម្បីទទួលបានគុណវុឌ្ឍិខ្ពស់ និងឧត្តមភាពក្នុងការបង្រៀន និងការស្រាវជ្រាវ។ មាគ៌ាច្បាស់លាស់សម្រាប់វឌ្ឍនភាពអាជីព ក៏ជំរុញឱ្យអ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវខិតខំ ដើម្បីទទួលបានការទទួលស្គាល់ និងការរួមចំណែកដល់វិស័យរបស់ពួកគេ (Heng & Heng, 2023)។

ការទទួលបាននូវឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ ក៏ផ្តល់ការទទួលស្គាល់ជាផ្លូវការនូវការរួមចំណែក និងជំនាញរបស់អ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវ។ ការទទួលស្គាល់នេះមានសារៈសំខាន់ណាស់ក្នុងការជំរុញការបំពេញការងារឱ្យបានល្អ ការបង្កើនសមិទ្ធផលការងារ ការគោរពក្រមសីលធម៌ និងការបង្កើនចំណាប់អារម្មណ៍ក្នុងការស្រាវជ្រាវបន្ថែមទៀត។ លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យសម្រាប់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យមានរួមបញ្ចូលលក្ខខណ្ឌទាក់ទងនឹងឧត្តមភាពក្នុងការបង្រៀន (RGC, 2013) ដែលការណ៍នេះអាចនឹងលើកទឹកចិត្តអ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវឱ្យកែលម្អវិធីសាស្ត្របង្រៀនរបស់ខ្លួន និងបង្កើនគុណភាពនៃការបង្រៀន ដែលចុងក្រោយនឹងផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍ដល់និស្សិត និងលើកកម្ពស់គុណភាពអប់រំឧត្តមសិក្សានៅកម្ពុជាទាំងមូល។ លើសពីនេះទៅទៀត ដំណើរការនៃការទទួលបានឋានៈ និងការរក្សាភាពជាសាស្ត្រាចារ្យអាចលើកទឹកចិត្តឱ្យអ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវបន្តការសិក្សាពេញមួយជីវិត ដែលអនុញ្ញាតឱ្យពួកគេរក្សាបាននូវការយល់ដឹងនៃការរីកចម្រើនថ្មីៗក្នុងវិស័យរបស់ពួកគេ និងអាចសម្របខ្លួនទៅនឹងការផ្លាស់ប្តូរថ្មីៗក្នុងការអប់រំ។

ជំរុញការស្រាវជ្រាវ និងការបោះពុម្ពផ្សាយ

យោងតាម Heng & Heng (2023) ការអនុវត្តការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យក្នុងវិស័យអប់រំនៅកម្ពុជាបានបង្កើតការចាប់អារម្មណ៍កាន់តែខ្លាំងឡើងទៅលើការស្រាវជ្រាវ និងការបោះពុម្ពផ្សាយក្នុងចំណោមគ្រូបង្រៀននៅតាមគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាកម្ពុជា។ គ្រូបង្រៀន ឬអ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវជាច្រើនបានចាប់ផ្តើមនិយាយអំពីតម្រូវការក្នុងការធ្វើការស្រាវជ្រាវ និងបោះពុម្ពផ្សាយលទ្ធផលស្រាវជ្រាវរបស់ខ្លួន ក្នុងទស្សនាវដ្តីស្រាវជ្រាវក្នុងស្រុក ឬអន្តរជាតិដែលមានការពិនិត្យច្បាស់លាស់ពីអ្នកជំនាញ (peer reviewer)។ គ្រូបង្រៀន ក៏បានបង្ហាញចំណាប់អារម្មណ៍កាន់តែច្រើនក្នុងការសរសេរសៀវភៅសិក្សា ដើម្បីរៀបចំខ្លួនសម្រាប់ការជ្រើសរើស និងការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យក្នុងពេលអនាគតដ៏ខ្លីខាងមុខ។ លើសពីនេះទៅទៀត ទោះបីជាការអនុវត្តការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យកន្លងមកបានប្រឈមមុខនឹងបញ្ហាមួយចំនួនទាក់ទងនឹងគោលការណ៍ណែនាំសម្រាប់ការវាយតម្លៃក៏ដោយ (ឧទាហរណ៍៖ ប្រភេទ និងគុណភាពនៃការបោះពុម្ពផ្សាយដែលត្រូវបានពិចារណាសម្រាប់ការវាយតម្លៃ) (សូមអាន Heng & Heng, 2023) វាច្បាស់ណាស់ថាអ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវនៅកម្ពុជាកំពុងតែទន្ទឹងរង់ចាំការអនុវត្តបន្តទៀតនៃការជ្រើសរើស និងផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ ហើយក៏កំពុងរៀបចំខ្លួនតាមមធ្យោបាយផ្សេងៗដើម្បីមានឱកាសទទួលបានឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ ដែលចេញដោយព្រះរាជក្រឹត្យ។

ដូចគ្នានេះដែរ Heng & Sol (2021) បានកត់សម្គាល់ថាការអនុវត្តព្រះរាជក្រឹត្យស្តីពីការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ «មានសារៈសំខាន់ណាស់ ព្រោះថាវាលើកស្ទួយវប្បធម៌គុណាធិបតេយ្យ និងជំរុញអ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវឲ្យធ្វើការស្រាវជ្រាវ និងបោះពុម្ពផ្សាយ ដើម្បីបំពេញតម្រូវការនៃកម្រិតឋានៈសាស្ត្រាចារ្យនីមួយៗ» (ទំព័រ ១៤)។ ជាក់ស្តែង Heng & Sol (2021) បានអះអាងថាឋានៈសាស្ត្រាចារ្យអាចលើកកម្ពស់វប្បធម៌ស្រាវជ្រាវ ជំរុញអ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវឱ្យចូលរួមក្នុងការស្រាវជ្រាវ បង្កើនការចង់ចេះចង់ដឹង ឬភាពងឿងឆ្ងល់ដោយបញ្ញា (intellectual curiosity) និងរួមចំណែកដល់ការបង្កើតចំណេះដឹង។ លើសពីនេះ ការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យអាចលើកកម្ពស់ផលិតភាពស្រាវជ្រាវ និងការសហការស្រាវជ្រាវក្នុងចំណោមអ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវនៅកម្ពុជា (Chin et al., 2023)

បង្កើនបរិមាណ និងគុណភាពនៃការស្រាវជ្រាវ

ការផ្ដល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ ជាការលើកទឹកចិត្តសម្រាប់គ្រូបង្រៀន ឬអ្នកស្រាវជ្រាវឱ្យចូលរួមក្នុងសកម្មភាពស្រាវជ្រាវ។ នៅពេលដែលគ្រូបង្រៀន ឬបុគ្គលិកអប់រំនៅតាមសាកលវិទ្យាល័យសាធារណៈទទួលបានឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ ពួកគេនឹងត្រូវបានលើកទឹកចិត្តក្នុងការចូលរួមចំណែកបន្ថែមទៀតដល់ស្ថាប័ន និងសហគមន៍ស្រាវជ្រាវតាមរយៈការស្រាវជ្រាវ និងការបោះពុម្ពផ្សាយ (Chet et al., 2023)។ ជាការពិតណាស់ តាមរយៈការទទួលស្គាល់ និងការផ្ដល់ឋានៈនេះ គ្រូបង្រៀន ឬអ្នកស្រាវជ្រាវនឹងខិតខំប្រឹងប្រែងបន្ថែម ដែលការណ៍នេះនឹងជំរុញឱ្យមានការផលិតអត្ថបទស្រាវជ្រាវ សៀវភៅសិក្សា និងឯកសារស្រាវជ្រាវវិទ្យាសាស្ត្រផ្សេងៗបន្ថែមទៀត។

បន្ថែមពីលើបរិមាណនៃការស្រាវជ្រាវ តាមរយៈការផ្ដល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ គេអាចរំពឹងថាអ្នកដែលទទួលបានឋានៈនឹងដើរតួនាទីជាមគ្គុទេសក៍ ឬអ្នកណែនាំស្រាវជ្រាវ ឬជាអ្នកដឹកនាំដែលនឹងចែករំលែកចំណេះដឹង និងជំនាញស្រាវជ្រាវរបស់ខ្លួនដល់អ្នកស្រាវជ្រាវថ្មីៗ ដែលអាចចូលរួមចំណែកដល់ការលើកកម្ពស់វប្បធម៌ស្រាវជ្រាវរបស់ស្ថាប័ន និងសហគមន៍ (Macfarlane, 2011)។ ការណែនាំ ការចែករំលែក ការបង្ហាត់បង្រៀន និងកិច្ចសហការស្រាវជ្រាវរបស់គ្រូបង្រៀនដែលបានទទួលឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ នឹងជួយជំរុញវប្បធម៌ស្រាវជ្រាវនៅក្នុងសាកលវិទ្យាល័យ ដែលនឹងរួមចំណែកដល់ការបង្កើនបរិមាណ និងគុណភាពនៃការស្រាវជ្រាវ។

លើកកម្ពស់គុណភាពនៃការបង្រៀន និងការរៀន

អ្នកទទួលបានឋានៈសាស្ត្រាចារ្យជាធម្មតាមានសញ្ញាបត្រកម្រិតខ្ពស់ ចំណេះដឹងមុខវិជ្ជាទូលំទូលាយ និងបទពិសោធបង្រៀនច្រើនឆ្នាំ (Chet et al., 2023)។ ពួកគេបានរួមចំណែកដល់ការបង្រៀន និងការចែករំលែកចំណេះដឹងប្រកបដោយគុណភាព ក្រមសីលធម៌ និងទំនួលខុសត្រូវ (Macfarlane, 2011)។ ការទទួលស្គាល់សមិទ្ធផល ឬស្នាដៃរបស់ពួកគេតាមរយៈការផ្ដល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ ជាកត្តាដ៏សំខាន់មួយដែលជំរុញឱ្យពួកគេប្រឹងប្រែងបន្ថែមទៀត ជាពិសេសចំពោះកិច្ចការបង្រៀន និងការស្រាវជ្រាវ ដើម្បីឱ្យសាកសមនឹងឋានៈសាស្ត្រាចារ្យដែលបានទទួល (Hardré et al., 2011)។

ដោយការផ្ដល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យផ្ដោតលើការស្រាវជ្រាវ គ្រូបង្រៀនដែលបានទទួលឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ ភាគច្រើនជាអ្នកស្រាវជ្រាវ ឬអ្នកដែលមានបទពិសោធស្រាវជ្រាវ និងបោះពុម្ពផ្សាយ ដែលបទពិសោធទាំងនេះមានសារៈសំខាន់ណាស់សម្រាប់ពួកគេក្នុងការផ្ទេរចំណេះដឹងទៅកាន់និស្សិត និងមិត្តរួមការងារ ដែលរួមចំណែកដល់ការលើកកម្ពស់គុណភាពនៃការបង្រៀន និងការរៀន (Huenneke et al., 2017; Macfarlane, 2011)។ លើសពីនេះ ការបង្រៀនរបស់ពួកគេអាចពឹងផ្អែកច្រើនជាងមុនលើការស្រាវជ្រាវ និងភស្តុតាងពីការស្រាវជ្រាវ ជាជាងបទពិសោធសុទ្ធសាធរបស់ខ្លួន ដែលការណ៍នេះដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការលើកកម្ពស់គុណភាពនៃការបង្រៀន និងការរៀន (Huenneke et al., 2017)។

មួយវិញទៀត សាស្ត្រាចារ្យក៏អាចចូលរួមចំណែកដល់ការអភិវឌ្ឍកម្មវិធីសិក្សា ដោយធានាឱ្យមានភាពសមស្របទៅនឹងនិន្នាការឧស្សាហកម្ម ឬទីផ្សារ និងឱ្យស្របតាមស្តង់ដាជាតិ ឬអន្តរជាតិ។ លើសពីនេះទៅទៀត សាស្ត្រាចារ្យច្រើនមានចំណេះដឹង និងបទពិសោធសម្បូរបែប ដែលអាចជួយពង្រឹងចំណេះដឹង បទពិសោធសិក្សា ការត្រិះរិះពិចារណា និងជំនាញដោះស្រាយបញ្ហារបស់និស្សិតផងដែរ (Parsons & O'Connor, 2023)។

បង្កើនការទទួលស្គាល់ក្នុងកម្រិតអន្តរជាតិ

ការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យក៏អាចជួយបង្កើនភាពមើលឃើញ (visibility) របស់កម្ពុជានៅក្នុងសហគមន៍ស្រាវជ្រាវអន្តរជាតិ។ ទោះបីជាមិនទាន់មានការស្រាវជ្រាវអំពីផលជះនៃការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យក្នុងវិស័យអប់រំនៅកម្ពុជាក៏ដោយ អ្នកដែលមានឋានៈជាសាស្ត្រាចារ្យទាំងពាកម្រិត ពិតជាអាចជួយជំរុញកិច្ចសហប្រតិបត្តិការផ្សេងៗ ទាំងក្នុងស្រុក និងកម្រិតអន្តរជាតិ តាមរយៈការចូលរួមក្នុងសន្និសីទ ការទាក់ទាញនិស្សិតអន្តរជាតិ និងកិច្ចសហការស្រាវជ្រាវជាមួយអ្នកស្រាវជ្រាវមកពីគ្រប់ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ ជាពិសេសស្ថាប័នអន្តរជាតិ (Macfarlane, 2011)។

ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យបង្ហាញពីជំនាញ និងសមិទ្ធផលនៃការងារ ជាពិសេសសមិទ្ធផលពាក់ព័ន្ធនឹងការស្រាវជ្រាវ។ ក្នុងឆាកអន្តរជាតិ ឋានៈ ឬងារ 'សាស្ត្រាចារ្យ' មានទម្ងន់ និងកិត្យានុភាព ដែលនៅពេលអ្នកសិក្សាបានទទួលឋានៈនេះ វាបង្កើនភាពជឿជាក់ និងកេរ្តិ៍ឈ្មោះរបស់ពួកគេ (Macfarlane, 2011)។ ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ ក៏អាចជាស្ពានឈានដល់ការទទួលបានការអញ្ជើញឱ្យចូលរួមក្នុងសន្និសីទជាតិ ឬអន្តរជាតិ សិក្ខាសាលាស្រាវជ្រាវ និងកិច្ចសហការជាមួយអ្នកស្រាវជ្រាវផ្សេងទៀតនៅទូទាំងពិភពលោក ដែលអាចជួយសម្រួលដល់ការបង្កើតបណ្តាញស្រាវជ្រាវ ការអនុវត្តគម្រោងស្រាវជ្រាវរួមគ្នា និងការផ្លាស់ប្តូរការសិក្សា (Career Explorer, n.d.)។

ជារួម ការបោះពុម្ពផ្សាយ និងការចូលរួមក្នុងសន្និសីទជាតិ ឬអន្តរជាតិ ឬវេទិកាស្រាវជ្រាវផ្សេងៗ នឹងអនុញ្ញាតឱ្យគ្រូបង្រៀននៅកម្ពុជាអាចចែករំលែកចំណេះដឹង និងលទ្ធផលចេញពីការងារស្រាវជ្រាវរបស់ខ្លួន ហើយពួកគេក៏អាចរៀនសូត្រពីអ្នកដទៃ និងរួមចំណែកដល់ការបង្កើត និងបង្កើនចំណេះដឹងជាសកល ជាពិសេសពួកគេអាចរួមចំណែកបង្កើនកេរ្តិ៍ឈ្មោះស្ថាប័នរបស់ខ្លួន និងបង្កើនភាពមើលឃើញរបស់កម្ពុជាលើឆាកអន្តរជាតិ (Heng & Heng, 2023)។

ផ្តល់តម្លៃដល់ឧត្តមភាពរបស់អ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវ

ការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ ជាយន្តការផ្តល់ការទទួលស្គាល់ជាផ្លូវការដល់ស្នាដៃ និងសមិទ្ធផលផ្នែកសិក្សាស្រាវជ្រាវរបស់គ្រូបង្រៀននៅកម្រិតឧត្តមសិក្សា ដែលជាការលើកទឹកចិត្តដ៏សំខាន់មួយ និងការផ្តល់តម្លៃដល់ឧត្តមភាពរបស់អ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវ។ នៅពេលដែលសាកលវិទ្យាល័យនានាផ្តល់ងារសាស្ត្រាចារ្យដល់គ្រូបង្រៀនរបស់ខ្លួន សាកលវិទ្យាល័យទាំងនោះផ្តល់ការទទួលស្គាល់មិនត្រឹមតែចំណេះដឹង និងជំនាញរបស់គ្រូបង្រៀន ឬបុគ្គលិករបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងបានរួមចំណែកទ្រទ្រង់ដល់ការស្រាវជ្រាវផងដែរ។ ជាក់ស្តែងឋានៈសាស្ត្រាចារ្យជាការទទួលស្គាល់ដ៏មានកិត្យានុភាព ដល់សមិទ្ធផលផ្នែកសិក្សាស្រាវជ្រាវរបស់បុគ្គលណាម្នាក់ ដែលបង្ហាញថាបុគ្គលនោះបានរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ក្នុងវិស័យរបស់ខ្លួន ជាពិសេសពាក់ព័ន្ធទៅនឹងស្នាដៃស្រាវជ្រាវ និងការបង្រៀន (Macfarlane, 2011)។

លើសពីនេះទៅទៀត ការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យអាចជំរុញលើកទឹកចិត្តឱ្យអ្នកទទួលបានងារនេះ ធ្វើខ្លួនជាគំរូដល់អ្នកដទៃឱ្យស្របតាមឋានៈ និងឧត្តមភាពរបស់ខ្លួន។ ពួកគេក៏អាចបង្កើនការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់ខ្លួន ដើម្បីរក្សាឧត្តមភាពដែលខ្លួនទទួលបានតាមរយៈឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ ដែលករណីនេះអាចជំរុញទឹកចិត្តអ្នកដទៃឱ្យខិតខំបន្ថែម ដើម្បីសម្រេចបានជោគជ័យក្នុងកម្រិតដូចគ្នា (Chin et al., 2023)។

ជំរុញវប្បធម៌ស្រាវជ្រាវ

ការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យបានផ្តល់ការទទួលស្គាល់ និងឱកាសដល់ការរីកចម្រើនក្នុងគន្លងអាជីពរបស់គ្រូបង្រៀនដែលជាការលើកទឹកចិត្តដ៏សំខាន់សម្រាប់ពួកគេក្នុងការចូលរួមក្នុងការស្រាវជ្រាវ និងសកម្មភាពផ្សេងៗទៀតដែលពាក់ព័ន្ធ

និងការស្រាវជ្រាវ ដែលជាកាតាលីករសម្រាប់ជំរុញឱ្យមានការបង្កើនសកម្មភាព និងផលិតភាពស្រាវជ្រាវ (Chet et al., 2023; Chin et al., 2023; Heng & Heng, 2023)។ ការទទួលបានឋានៈសាស្ត្រាចារ្យក៏អាចលើកទឹកចិត្តឱ្យគ្រូបង្រៀនដើរតួនាទីជាគំរូដល់និស្សិត និងសហការីរបស់ខ្លួនក្នុងវិថីឆ្ពោះទៅកឧត្តមភាពក្នុងការបង្រៀន និងការស្រាវជ្រាវ។ លើសពីនេះ គ្រូបង្រៀនដែលជាសាស្ត្រាចារ្យអាចដើរតួនាទីជាមគ្គុទេសក៍ ឬអ្នកណែនាំដល់អ្នកស្រាវជ្រាវថ្មី ឬនិស្សិត ដោយផ្តល់ការណែនាំលើការកំណត់បញ្ហាស្រាវជ្រាវ វិធីសាស្ត្រស្រាវជ្រាវ ការវិភាគទិន្នន័យ ការបកស្រាយទិន្នន័យ ការបោះពុម្ពផ្សាយ និងក្រមសីលធម៌ស្រាវជ្រាវ (Macfarlane, 2011)។ ការណែនាំទាំងនេះអាចជួយកសាងជំនាញស្រាវជ្រាវដល់និស្សិត និងអ្នកស្រាវជ្រាវជំនាន់ថ្មី និងអាចជំរុញការអភិវឌ្ឍបរិយាកាសស្រាវជ្រាវដ៏ល្អមួយក្នុងស្ថាប័ន (Parsons & O'Connor, 2023)។

តារាងទី២៖ *កាលានុវត្តភាពពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យក្នុងវិស័យអប់រំនៅកម្ពុជា*

លេខរៀង	កាលានុវត្តភាពពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យក្នុងវិស័យអប់រំនៅកម្ពុជា
១	បង្កើតគន្លងអាជីពច្បាស់លាស់ និងត្រឹមត្រូវ
២	ជំរុញការស្រាវជ្រាវ និងការបោះពុម្ពផ្សាយ
៣	បង្កើនបរិមាណ និងគុណភាពនៃការស្រាវជ្រាវ
៤	លើកកម្ពស់គុណភាពនៃការបង្រៀន និងការរៀន
៥	បង្កើនការទទួលស្គាល់ក្នុងកម្រិតអន្តរជាតិ
៦	ផ្តល់តម្លៃដល់ឧត្តមភាពរបស់អ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវ
៧	ជំរុញវប្បធម៌ស្រាវជ្រាវ

ប្រភព៖ អ្នកនិពន្ធ

លើសពីនេះទៅទៀត សាស្ត្រាចារ្យជាបុគ្គលដែលច្រើនជាអ្នកដឹកនាំ ឬសមាជិកដែលចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុងគម្រោងស្រាវជ្រាវនានា ទាំងនៅក្នុងស្ថាប័ន និងជាមួយដៃគូខាងក្រៅស្ថាប័នរបស់ខ្លួន (Macfarlane, 2011)។ កិច្ចសហការនេះជួយលើកកម្ពស់វប្បធម៌ស្រាវជ្រាវ ដោយជំរុញការលើកកម្ពស់ការងារជាក្រុម និងការស្រាវជ្រាវអន្តរកម្មសិក្សា (interdisciplinary research)។ ជាក់ស្តែង ការដែលសាស្ត្រាចារ្យតែងតែបោះពុម្ពផ្សាយលទ្ធផលស្រាវជ្រាវរបស់ខ្លួនក្នុងទស្សនាវដ្តីស្រាវជ្រាវកម្រិតអន្តរជាតិ ឬទស្សនាវដ្តីស្រាវជ្រាវដែលមានផលជះខ្ពស់ (high-impact factor journals) និងការដែលពួកគេចូលរួមធ្វើបទបង្ហាញក្នុងសន្និសីទល្បីៗ នឹងជួយបង្កើនភាពមើលឃើញ និងកេរ្តិ៍ឈ្មោះនៃស្ថាប័នរបស់ពួកគេ។ ការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យក៏នឹងជួយបង្កើតវប្បធម៌មួយដែលការស្រាវជ្រាវត្រូវបានគេផ្តល់តម្លៃខ្ពស់ និងមានការទទួលស្គាល់ ដែលការណ៍នេះនឹងជួយជំរុញវប្បធម៌ស្រាវជ្រាវនៅក្នុងស្ថាប័ន និងក្នុងប្រទេសទាំងមូល (Chet et al., 2023; Heng & Heng, 2023)។ កាលានុវត្តភាពទាំងនេះ មានបង្ហាញជាសង្ខេបក្នុងតារាងទី២ ខាងលើ។

បញ្ហាប្រឈម

បញ្ហាទាក់ទងនឹងគុណភាពនៃការបោះពុម្ពផ្សាយ

យោងតាម Heng & Heng (2023) ខណៈដែលការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យក្នុងវិស័យអប់រំ ជាការវិវឌ្ឍន៍មួយដ៏ល្អ កិច្ចការនេះក៏កំពុងប្រឈមទៅនឹងការកើនឡើងនៃការបោះពុម្ពផ្សាយក្នុងទស្សនាវដ្តីស្រាវជ្រាវ ដែលមិនមានគុណភាព និង

ការបោះពុម្ពផ្សាយក្នុងទស្សនាវដ្ដីស្រាវជ្រាវដែលបោកបញ្ឆោត (predatory journals) ដែលប៉ះពាល់ដល់គុណភាពនៃការស្រាវជ្រាវ និងការបោះពុម្ពផ្សាយនៅឧត្តមសិក្សាកម្ពុជា (Heng & Heng, 2023)។ ជាមួយគ្នានេះផងដែរ Chin et al. (2023) ក៏បានលើកឡើងអំពីការអនុវត្តការស្រាវជ្រាវ ដែលមិនមានក្រមសីលធម៌ ទោះដោយចេតនា ឬអចេតនាក្ដី ដែលរួមមានការជួល ឬស្នើឱ្យអ្នកផ្សេងសរសេរអត្ថបទជំនួសខ្លួន (proxy writing)។ ការបោះពុម្ពផ្សាយក្នុងទម្រង់បែបនេះនឹងធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ទិដ្ឋភាពសិក្សាធិការ (academic landscape) និងធ្វើឱ្យការវាយតម្លៃផ្ដល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យនៅកម្ពុជាមានភាពលំបាក។

បញ្ហាទាក់ទងនឹងលក្ខខណ្ឌអប្បបរមាសម្រាប់ការផ្ដល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ

ការផ្ដល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យក៏មានបញ្ហាទាក់ទងនឹងលក្ខខណ្ឌអប្បបរមាសម្រាប់ការផ្ដល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យផងដែរ ដោយសារលក្ខខណ្ឌសម្រាប់ធ្វើការវាយតម្លៃ និងការផ្ដល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យហាក់ផ្ដោតខ្លាំងលើការស្រាវជ្រាវ។ ការសង្កត់ធ្ងន់ទៅលើសមិទ្ធផលពាក់ព័ន្ធការស្រាវជ្រាវ ក៏អាចមានឥទ្ធិពលអវិជ្ជមានលើប្រសិទ្ធភាពនៃការបង្រៀន ការអភិវឌ្ឍកម្មវិធីសិក្សា និងការចូលរួមជួយសហគមន៍ផងដែរ ដែលទាមទារឱ្យមានការយកចិត្តទុកដាក់លើកត្តាទាំងនេះ នៅក្នុងគោលការណ៍ណែនាំ ឬលក្ខខណ្ឌនៃការផ្ដល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ។ យោងតាម Heng & Heng (2023) បញ្ហាប្រឈមមួយទៀតនៃការផ្ដល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យក្នុងវិស័យអប់រំ គឺទាក់ទងទៅនឹងគោលការណ៍ណែនាំសម្រាប់ការរាប់ចំនួនអត្ថបទស្រាវជ្រាវ។ ជាឧទាហរណ៍ តើការបោះពុម្ពផ្សាយក្នុងទស្សនាវដ្ដីស្រាវជ្រាវដែលបោកបញ្ឆោត ឬមានគុណភាពទាបខ្លាំងត្រូវបានរាប់បញ្ចូលសម្រាប់បំពេញលក្ខខណ្ឌឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ ដែរឬទេ? តើប្រភេទនៃការបោះពុម្ពផ្សាយផ្សេងៗ ដែលមានកម្រិតគុណភាពខុសៗគ្នា ដូចជារបាយការណ៍ស្រាវជ្រាវ ឬអត្ថបទបោះពុម្ពផ្សាយក្នុងសន្និសីទ ដែលត្រូវបានបោះពុម្ពដោយស្ថាប័នក្នុងស្រុក ឬអន្តរជាតិត្រូវបានពិចារណាសម្រាប់ការវាយតម្លៃផ្ដល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យយ៉ាងដូចម្ដេច? ប្រការនេះទាមទារឱ្យមានការពិនិត្យឡើងវិញនូវលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យសម្រាប់ការវាយតម្លៃ និងការផ្ដល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ។

បញ្ហាទាក់ទងនឹងប្រព័ន្ធលើកទឹកចិត្តសម្រាប់អ្នកស្រាវជ្រាវ

ការស្រាវជ្រាវទាមទារឱ្យមានការគាំទ្រផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការប្រមូល និងវិភាគទិន្នន័យ ការចូលរួមក្នុងសន្និសីទស្រាវជ្រាវ និងការបោះពុម្ពផ្សាយ ក៏ដូចជាការផ្សព្វផ្សាយលទ្ធផលស្រាវជ្រាវក្នុងរូបភាពផ្សេងៗទៀត ដូចជាការរៀបចំសិក្ខាសាលា និងវេទិកាស្រាវជ្រាវជាដើម។ បញ្ហាកង្វះប្រព័ន្ធលើកទឹកចិត្តគ្រប់គ្រាន់ សម្រាប់អ្នកស្រាវជ្រាវ និងអ្នកដែលទទួលបានឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ អាចមានផលវិបាកអវិជ្ជមានដល់តម្លៃនៃឋានៈសាស្ត្រាចារ្យក្នុងរយៈពេលវែងផងដែរ។ ដូច Tek et al. (2023) បានលើកឡើង ទាក់ទងទៅនឹងការផ្ដល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ «យើងនៅតែមិនប្រាកដថាតើប្រព័ន្ធនៃការផ្ដល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យនេះ នឹងជំរុញបុគ្គលិកសិក្សាឱ្យចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុងការស្រាវជ្រាវដល់កម្រិតណានោះទេ» (ទំព័រ ១២)។ ទោះបីជាអ្នកស្រាវជ្រាវមួយចំនួនបានលើកឡើងពីផលជះវិជ្ជមាននៃការផ្ដល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ ដូចជាការកើនឡើងនៃចំណាប់អារម្មណ៍លើការស្រាវជ្រាវ និងការបោះពុម្ពផ្សាយក៏ដោយ (Chin et al., 2023; Heng & Heng, 2023; Heng et al., 2023) បញ្ហាកង្វះប្រព័ន្ធលើកទឹកចិត្តគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់អ្នកស្រាវជ្រាវ និងអ្នកដែលទទួលបានឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ អាចជាបញ្ហាប្រឈមនៃការអនុវត្តការផ្ដល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យក្នុងវិស័យអប់រំនៅកម្ពុជា។ បញ្ហាប្រឈមទាំងនេះ មានបង្ហាញជាសង្ខេបក្នុងតារាងទី៣។

តារាងទី៣៖ *បញ្ហាប្រឈមពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យក្នុងវិស័យអប់រំនៅកម្ពុជា*

លេខរៀង	បញ្ហាប្រឈមពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យក្នុងវិស័យអប់រំនៅកម្ពុជា
១	បញ្ហាទាក់ទងនឹងគុណភាពនៃការបោះពុម្ពផ្សាយ
២	បញ្ហាទាក់ទងនឹងលក្ខខណ្ឌអប្បបរមាសម្រាប់ការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ
៣	បញ្ហាទាក់ទងនឹងប្រព័ន្ធលើកទឹកចិត្តសម្រាប់អ្នកស្រាវជ្រាវ

ប្រភព៖ អ្នកនិពន្ធ

អនុសាសន៍

ដោយផ្អែកទៅលើកាលានុវត្តភាព និងបញ្ហាប្រឈមនានា ដូចដែលបានពិភាក្សាខាងលើ វិវេចនាអត្ថបទនេះលើកឡើងអនុសាសន៍មួយចំនួន ដើម្បីផ្តល់ជាធាតុចូលដល់ការពិភាក្សា និងការពិចារណាផ្សេងៗ ក្នុងគោលបំណងធានាបានថាការអនុវត្តការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យនៅក្នុងវិស័យអប់រំនៅកម្ពុជា នឹងក្លាយជាយន្តការជាសារវន្តមួយក្នុងការលើកកម្ពស់សកម្មភាព គុណភាព និងផលិតភាពនៃការស្រាវជ្រាវ ក៏ដូចជាការជំរុញឱ្យមានការពង្រឹងសមត្ថភាព និងគុណវុឌ្ឍិរបស់គ្រូបង្រៀននៅតាមគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សានៅកម្ពុជា។

លើកកម្ពស់គុណភាព និងភាពច្បាស់លាស់នៃលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យសម្រាប់ការវាយតម្លៃ និងការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ

ការបង្កើត ផ្សព្វផ្សាយ និងណែនាំឱ្យបានទូលំទូលាយនូវលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យសម្រាប់ការវាយតម្លៃ និងការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ និងការធ្វើឱ្យលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យកាន់តែមានភាពច្បាស់លាស់ និងមានស្តង់ដាសមរម្យសម្រាប់ការវាយតម្លៃ និងការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ គឺជាកិច្ចការដែលមានសារៈសំខាន់ខ្លាំងណាស់។ ការធ្វើបែបនេះ គឺដើម្បីលើកកម្ពស់គុណភាព តម្លាភាព និងភាពច្បាស់លាស់នៃលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យ សម្រាប់អ្នកដែលនឹងដាក់ពាក្យស្នើសុំ និងអ្នកដែលត្រូវបានគេវាយតម្លៃ។ លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យទាំងនោះ គួរផ្អែកលើឧត្តមានុវត្តន៍ជាសាកល និងត្រូវធ្វើការកែសម្រួលខ្លះ ដើម្បីឱ្យមានភាពសមស្របទៅនឹងបរិបទក្នុងស្រុក។ ការធ្វើមូលដ្ឋានីយកម្ម (localization) ទៅលើលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ គឺដើម្បីជំរុញឱ្យមាននូវបរិយាប័ន្ន ខណៈធានាឱ្យបាននូវស្តង់ដាមួយដែលអាចទទួលយកបាន (Leask, 2023)។

មួយវិញទៀត លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យបច្ចុប្បន្នគួរតែត្រូវបានកែសម្រួលបន្ថែមទៀត ដើម្បីធានាឱ្យបាននូវសង្គតិភាព និងរួមបញ្ចូលតួនាទីសំខាន់ៗចំនួនបី របស់គ្រូបង្រៀននៅកម្រិតឧត្តមសិក្សា ដែលរួមមានការសិក្សាស្រាវជ្រាវ ការបង្រៀន និងសេវាកម្ម។ Heng & Heng (2023) បានផ្តល់ជាអនុសាសន៍ថា ក្នុងចំណោមតួនាទីសំខាន់ៗទាំងបីនេះ ការសិក្សាស្រាវជ្រាវគួរត្រូវបានគេផ្តល់ទម្ងន់ខ្ពស់បំផុត បន្ទាប់មកការបង្រៀន និងសេវាកម្ម។ Heng & Heng (2023) បន្តទៀតថា «ចំពោះលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យដែលទាក់ទងទៅនឹងការសិក្សាស្រាវជ្រាវ ការបោះពុម្ពផ្សាយ ការបង្កើតចំណេះដឹងថ្មី ការរកឃើញ ឬការបង្កើតអ្វីមួយថ្មី និងការគ្រប់គ្រងនិស្សិតដែលធ្វើការស្រាវជ្រាវ ជាពិសេសនិស្សិតថ្នាក់អនុបណ្ឌិត ឬបណ្ឌិត គួរត្រូវបានផ្តល់អាទិភាពខ្ពស់» (ទំព័រ ៧២)។

ដើម្បីធានាឱ្យមានគុណភាពក្នុងដំណើរការនៃការវាយតម្លៃ និងការសម្រេចក្នុងការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យដាក់លាក់ណាមួយ វាមានភាពចាំបាច់ណាស់ក្នុងការបង្កើតឱ្យមានគណៈកម្មាធិការឯករាជ្យ និងអព្យាក្រឹតមួយដែលមានសមាសភាពចូលរួមពីអ្នកពាក់ព័ន្ធសំខាន់ៗ ដូចជានាយកដ្ឋានដែលទទួលខុសត្រូវរបស់ក្រសួង អប់រំ យុវជន និងកីឡា តំណាងពីសាកលវិទ្យាល័យ អ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវឯករាជ្យ (ទាំងក្នុង និងក្រៅប្រទេស) និងអ្នកប្រឹក្សាផ្នែកច្បាប់ទាក់ទងទៅនឹងការអប់រំ

និងការងារ។ គណៈកម្មាធិការនេះមានតួនាទីសំខាន់ក្នុងការធានាឱ្យបាននូវភាពយុត្តិធម៌ តម្លាភាព គណនេយ្យភាព និងបរិយាប័ន្នក្នុងការជ្រើសរើស វាយតម្លៃ និងតែងតាំង ក៏ជាការធានាស្តង់ដាផ្នែកសិក្សាធិការដែលសមស្របទៅតាមគោលដៅអប់រំជាតិ និងឧត្តមានុវត្តន៍ជាលក្ខណៈអន្តរជាតិ។

បន្តពិនិត្យ និងកែសម្រួលលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យសម្រាប់ការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ

យើងគួរបន្តពិនិត្យ និងកែសម្រួលឡើងវិញនូវលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យមួយចំនួនសម្រាប់ការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ ដើម្បីធ្វើឱ្យលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យទាំងនោះកាន់តែមានភាពសមស្របទៅនឹងបរិបទកម្ពុជា ក៏ដូចជាឆ្លុះបញ្ចាំងបន្ថែមទៀតអំពីការវិវត្តនៃបទដ្ឋានសិក្សា និងតម្រូវការសង្គម ទាំងកម្រិតតំបន់ និងកម្រិតអន្តរជាតិ (see Heng & Heng, 2023)។ នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ លក្ខខណ្ឌតម្រូវចំពោះស្នាដៃបោះពុម្ពផ្សាយសម្រាប់ការទទួលបានឋានៈជាសាស្ត្រាចារ្យហាក់ដូចជានៅមានកម្រិតទាបនៅឡើយ ដោយពិចារណាទៅលើទិដ្ឋភាពនៃការបោះពុម្ពផ្សាយដែលកំពុងវិវត្តនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ ជាឧទាហរណ៍ គ្រូបង្រៀននៅសាកលវិទ្យាល័យ មួយចំនួនអាចបោះពុម្ពសៀវភៅសិក្សាពីរ ឬបីក្បាលក្នុងមួយឆ្នាំជាមួយរោងពុម្ពនៅក្នុងស្រុក (local publishers) ខណៈដែលអ្នកផ្សេងទៀតអាចបោះពុម្ពអត្ថបទស្រាវជ្រាវជាច្រើន នៅក្នុងទស្សនាវដ្តីស្រាវជ្រាវវិទ្យាសាស្ត្រក្នុងកម្រិតជាតិ ឬអន្តរជាតិដែលមានការត្រួតពិនិត្យត្រឹមត្រូវដោយអ្នកជំនាញ (Heng & Heng, 2023)។ នេះមិនមែនសំដៅទៅលើការបោះពុម្ពផ្សាយនៅក្នុងទស្សនាវដ្តីស្រាវជ្រាវវិទ្យាសាស្ត្រដែលបោកបញ្ឆោត ឬមានគុណភាពទាបដែលអាចសម្រេចបានក្នុងរយៈពេលដ៏ខ្លីនោះទេ (Heng & Heng, 2023)។

ការពិនិត្យ និងកែសម្រួលឡើងវិញលើលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យខ្លះសម្រាប់ការទទួលបានឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ គួរតែត្រូវបានធ្វើឡើង ដោយផ្តោតទាំងទៅលើគុណភាព និងបរិមាណនៃការបោះពុម្ពផ្សាយ (Heng & Heng, 2023)។ ក្នុងន័យនេះ ការបោះពុម្ពផ្សាយដែលត្រូវបានបញ្ចូលនៅក្នុងមូលទិន្នន័យ Scopus ឬ Web of Science ឬយ៉ាងហោចណាស់នៅក្នុងសន្ទស្សន៍នៃការដកស្រង់របស់អាស៊ាន (ASEAN Citation Index) គួរត្រូវបានចាត់ទុកថាជាលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យចាំបាច់មួយ សម្រាប់បំពេញលក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃការបោះពុម្ពផ្សាយ។

វិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសម្រាប់ការស្រាវជ្រាវ និងការបោះពុម្ពផ្សាយ

ដើម្បីគាំទ្រដល់ការសិក្សាស្រាវជ្រាវរបស់បេក្ខជនដែលមានសក្តានុពល ក្នុងការបំពេញលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យសម្រាប់ទទួលបានឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ យើងគួរវិនិយោគបន្ថែមទៅលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសម្រាប់ការស្រាវជ្រាវ និងការបោះពុម្ពផ្សាយលទ្ធផលស្រាវជ្រាវ។ ការវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធនៅទីនេះសំដៅដល់ (១) ការបង្កើត ឬធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវបន្ទប់ពិសោធន៍ និងសម្ភារៈវិទ្យាសាស្ត្រសម្រាប់បម្រើដល់ការស្រាវជ្រាវ (២) ការផ្តល់មូលនិធិសម្រាប់គម្រោងស្រាវជ្រាវ និងអាហារូបករណ៍សម្រាប់ការសិក្សាបន្ត (៣) ការបង្កើតមូលដ្ឋានទិន្នន័យ និងធនធានឌីជីថលសម្រាប់បម្រើដល់ការស្រាវជ្រាវ (៤) ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្សសម្រាប់គាំទ្រដល់សកម្មភាពស្រាវជ្រាវ (៥) ការបង្កើតឱ្យមានទស្សនាវដ្តីស្រាវជ្រាវវិទ្យាសាស្ត្រដែលមានគុណភាព និងវេទិកាសម្បូរបែបសម្រាប់ផ្សព្វផ្សាយលទ្ធផលស្រាវជ្រាវ និង (៦) ការបង្កើតក្របខណ្ឌបទបញ្ញត្តិ ឬច្បាប់នានាសម្រាប់គ្រប់គ្រងការប្រតិបត្តិទាក់ទងនឹងការស្រាវជ្រាវ (ឧទាហរណ៍៖ គោលការណ៍ណែនាំស្តីពីក្រមសីលធម៌ស្រាវជ្រាវ និងការដាក់ពិន័យចំពោះភាពមិនប្រក្រតីទាក់ទងនឹងការស្រាវជ្រាវ)។ ការវិនិយោគទាំងនេះនឹងបង្កឱ្យមានលក្ខណៈអំណោយផលសម្រាប់ជំរុញការស្រាវជ្រាវ និងការបោះពុម្ពផ្សាយនៅកម្ពុជា ដោយផ្សារភ្ជាប់ទៅនឹងការបំពេញលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យ សម្រាប់ទទួលបានឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ (Heng et al., 2023)។

វិនិយោគលើការកសាងសមត្ថភាព និងការអភិវឌ្ឍវិជ្ជាជីវៈរបស់អ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវកម្ពុជា

ដើម្បីជួយឱ្យបេក្ខជនដែលមានសក្តានុពល អាចបំពេញលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យសម្រាប់ការទទួលបានឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ ការវិនិយោគទៅលើការកសាងសមត្ថភាព និងការអភិវឌ្ឍវិជ្ជាជីវៈជាប្រចាំរបស់ពួកគេ មានសារៈសំខាន់ណាស់។ ការបង្កើតឱ្យមានជាកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាល សិក្ខាសាលាចែករំលែកបទពិសោធ ឱកាសចូលរួមកម្មវិធីផ្លាស់ប្តូរ និងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការទាំងក្នុងស្រុក និងក្រៅស្រុកជាមួយសាកលវិទ្យាល័យ និងស្ថាប័នស្រាវជ្រាវនានា នឹងផ្តល់ឱ្យពួកគេនូវឱកាសសម្បូរបែបក្នុងការអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពវិជ្ជាជីវៈ ក៏ដូចជាចំណេះដឹង និងជំនាញទាក់ទងទៅនឹងការសិក្សាស្រាវជ្រាវ (Huenneke et al., 2017)។ ចំណេះដឹង និងជំនាញទាំងនេះ នឹងជំរុញឱ្យមានការចូលរួមបន្ថែមទៀត ក្នុងកិច្ចការងារស្រាវជ្រាវ ក៏ដូចជាការបង្កើនផលិតភាពស្រាវជ្រាវ ជាពិសេសនៅពេលដែលការចូលរួមទាំងនេះផ្សារភ្ជាប់ទៅនឹងការកសាងគុណវុឌ្ឍិសម្រាប់ការស្នើសុំឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ។ ទន្ទឹមនឹងនេះ ការវិនិយោគទៅលើការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងក្នុងចំណោមអ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវអំពីការបោះពុម្ពផ្សាយដែលបោកបញ្ឆោត និងការអនុវត្តការស្រាវជ្រាវប្រកបដោយក្រមសីលធម៌ ក៏មានសារៈសំខាន់ខ្លាំងដែរក្នុងការជំរុញឱ្យមានផលិតផលស្រាវជ្រាវដែលមានគុណភាព និងអាចរួមចំណែកដល់ការបង្កើតចំណេះដឹងថ្មីៗក្នុងវិស័យដែលពាក់ព័ន្ធ។

ជារួម ការវិនិយោគទាំងនេះមិនត្រឹមតែផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដល់បេក្ខជនដែលមានសក្តានុពលឱ្យអាចបំពេញលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យ សម្រាប់ទទួលបានឋានៈសាស្ត្រាចារ្យប៉ុណ្ណោះទេ វាថែមទាំងអាចរួមចំណែកក្នុងការលើកកម្ពស់ការសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងគុណភាពនៃការអប់រំកម្រិតឧត្តមសិក្សាជារួមនៅកម្ពុជាផងដែរ។

បង្កើនកម្មវិធីលើកទឹកចិត្ត និងការទទួលស្គាល់អ្នកស្រាវជ្រាវ

ខណៈពេលដែលការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យជាយន្តការលើកទឹកចិត្តដ៏សំខាន់មួយ ប្រព័ន្ធលើកទឹកចិត្តផ្សេងៗទៀតដូចជាការដំឡើងប្រាក់បៀវត្សរ៍ ជំនួយមូលនិធិសម្រាប់ការស្រាវជ្រាវ និងអត្ថប្រយោជន៍បន្ថែមផ្សេងទៀតផ្អែកទៅលើគុណសម្បត្តិ គួរត្រូវអនុវត្តទន្ទឹមគ្នា ដើម្បីជំរុញឱ្យអ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវ ឬគ្រូបង្រៀនដែលធ្វើការនៅតាមគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាសម្រេចបាននូវកម្រិតខ្ពស់នៃការបំពេញការងារ ជាពិសេសទាក់ទងទៅនឹងការស្រាវជ្រាវ កិច្ចការបង្រៀន និងការរួមចំណែកក្នុងការងារសហគមន៍។ នៅពេលដែលពួកគេដឹងថាកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់ពួកគេក្នុងការស្រាវជ្រាវ ការបង្រៀន និងការរួមចំណែកក្នុងការងារសហគមន៍អាចនាំទៅរកការទទួលបានឋានៈជាសាស្ត្រាចារ្យ ឬការលើកទឹកចិត្តផ្សេងៗទៀតជាប្រព័ន្ធ ពួកគេទំនងជានឹងខិតខំបន្ថែមទៀត ដើម្បីសម្រេចបាននូវឧត្តមភាពក្នុងការបង្រៀន និងស្រាវជ្រាវ។

ប្រព័ន្ធលើកទឹកចិត្តដែលមានភាពប្រកួតប្រជែងក៏អាចជួយទាក់ទាញអ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវ ឬគ្រូបង្រៀនដែលមានទេពកោសល្យខ្ពស់ ទាំងក្នុង និងក្រៅប្រទេសផងដែរ។ លើសពីនេះទៅទៀត ការផ្តល់គន្លងអាជីពច្បាស់លាស់ ឆ្ពោះទៅការទទួលបានឋានៈជាសាស្ត្រាចារ្យ ជាមួយនឹងរង្វាន់លើកទឹកចិត្តជាក់ស្តែងអាចជួយរក្សាបាននូវធនធានមនុស្សដែលមានស្រាប់ ដោយកាត់បន្ថយការបាត់បង់បុគ្គលដែលមានចំណេះដឹង និងជំនាញខ្ពស់ និងធានាបានថាពួកគេបន្តមានវត្តមាននៅក្នុងស្ថាប័នអប់រំនៅក្នុងប្រទេស (SwissCore, 2023)។

មួយវិញទៀត ការផ្តល់នូវការលើកទឹកចិត្តសម្រាប់ស្នាដៃស្រាវជ្រាវ នឹងជំរុញឱ្យគ្រូបង្រៀននៅកម្រិតឧត្តមសិក្សាចូលរួមក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវប្រកបដោយភាពច្នៃប្រឌិត និងគុណភាពខ្ពស់។ ការផ្តល់នូវការលើកទឹកចិត្តនេះអាចនាំឱ្យមានការបោះពុម្ពផ្សាយកាន់តែច្រើន ការស្នើសុំប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្មសម្រាប់ស្នាដៃ ឬផលិតផលថ្មីៗ ដែលកើតចេញ

ពីការស្រាវជ្រាវ (ប័ណ្ណប៉ាតង់) និងការរួមចំណែកបន្ថែមទៀតដល់សហគមន៍សិក្សា ដែលជាលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យសំខាន់សម្រាប់ទទួលបានឋានៈជាសាស្ត្រាចារ្យ។ ភាពសកម្មក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងនវានុវត្តន៍ក៏នឹងជួយលើកកម្ពស់កេរ្តិ៍ឈ្មោះ និងភាពប្រកួតប្រជែងរបស់សាកលវិទ្យាល័យនៅកម្ពុជាផងដែរ។

ប្រព័ន្ធលើកទឹកចិត្តក៏អាចផ្តោតលើការផ្តល់ឱកាសនានាសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍវិជ្ជាជីវៈជាប្រចាំ ដូចជាការផ្តល់មូលនិធិសម្រាប់ចូលរួមសន្និសីទអន្តរជាតិ សិក្ខាសាលា និងកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលកម្រិតខ្ពស់ (Sivaramakrishnan, 2022)។ ឱកាសទាំងនេះនឹងជួយឱ្យអ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងគ្រូបង្រៀន នៅកម្រិតឧត្តមសិក្សាបន្តធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពជាមួយនឹងការអភិវឌ្ឍន៍ថ្មីៗចុងក្រោយបំផុតក្នុងវិស័យទាក់ទងទៅនឹងចំណេះដឹង និងជំនាញរបស់ពួកគេ ដែលនឹងធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវគុណវុឌ្ឍិ និងការត្រៀមខ្លួនរបស់ពួកគេសម្រាប់ការស្នើសុំឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ។

ជារួម ការបង្កើតឱ្យមានប្រព័ន្ធលើកទឹកចិត្តតាមរយៈការទទួលស្គាល់ និងការផ្តល់រង្វាន់ដល់សមិទ្ធផលឆ្នើមនឹងជួយកសាងវប្បធម៌នៃឧត្តមភាពនៅក្នុងស្ថាប័នសិក្សា។ លើសពីនេះទៅទៀត វប្បធម៌នេះក៏អាចនឹងជំរុញគ្រូបង្រៀននៅកម្រិតឧត្តមសិក្សាទាំងអស់ឱ្យខិតខំ ដើម្បីសម្រេចបាននូវស្តង់ដាខ្ពស់ក្នុងការបំពេញការងាររបស់ពួកគេ ដែលនឹងបង្កើតឱ្យមានបរិយាកាសសិក្សាមួយកាន់តែមានភាពរស់រវើក ប្រកបដោយថាមពល និងផលិតភាព។

ពង្រីកការអនុវត្តការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យទៅកាន់គ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាឯកជន

ការអនុវត្តការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យចាំបាច់ត្រូវតែមានបរិយាប័ន្ន។ នេះមានន័យថា រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាតាមរយៈក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា គួរពង្រីកវិសាលភាពនៃការតែងតាំងឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ ដើម្បីរួមបញ្ចូលគ្រូបង្រៀននៅតាមគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាឯកជន (Heng & Heng, 2023)។ យោងតាម Heng & Heng (2023) មានសេណារីយ៉ូចំនួនពីរ ដែលគួរត្រូវបានគេពិចារណា ដើម្បីសម្រេចបាននូវគោលដៅនេះ។ ចំពោះសេណារីយ៉ូទី១ ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា អាចណែនាំ ឬលើកទឹកចិត្តដល់សាកលវិទ្យាល័យឯកជនទាំងអស់ ឱ្យតែងតាំងឋានៈសាស្ត្រាចារ្យដល់បុគ្គលិកសិក្សារបស់ខ្លួន ដោយប្រើលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យដូចគ្នាសម្រាប់ធ្វើការវាយតម្លៃ ស្របតាមអ្វីដែលមានចែងក្នុងព្រះរាជក្រឹត្យ ស្តីពីការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ (RGC, 2013) និងប្រកាសស្តីពីការជ្រើសរើស និងការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ ក្នុងវិស័យអប់រំ (MoEYS, 2020)។

ចំពោះសេណារីយ៉ូទី២ គ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាឯកជនអាចបង្កើតលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យផ្ទាល់ខ្លួនសម្រាប់ធ្វើការវាយតម្លៃជ្រើសរើស និងផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យដែលស័ក្តិសមដល់បុគ្គលិកសិក្សារបស់ខ្លួន។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ នៅក្នុងសេណារីយ៉ូទាំងពីរនេះ លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យសម្រាប់ការវាយតម្លៃ និងលទ្ធផលនៃការវាយតម្លៃចាំបាច់ត្រូវមានការត្រួតពិនិត្យ និងយល់ព្រមពីក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា ដើម្បីធានាបាននូវគុណភាព តម្លាភាព និងសុចរិតភាព។ ក្រោយមកទៀតនៅពេលដែលប្រព័ន្ធនៃការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យនេះ ក្លាយជាបទដ្ឋានទូទៅក្នុងការអប់រំកម្រិតឧត្តមសិក្សានៅកម្ពុជាហើយ គ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាទាំងអស់នៅកម្ពុជាអាចត្រូវបានផ្តល់ស្វ័យភាពពេញលេញសម្រាប់ការជ្រើសរើស វាយតម្លៃ និងផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យដែលស័ក្តិសមសម្រាប់បុគ្គលិកសិក្សារបស់ខ្លួន (Heng & Heng, 2023)។

ពង្រឹងការគោរពក្រមសីលធម៌នៃការស្រាវជ្រាវ

ការរក្សាបាននូវស្តង់ដាខ្ពស់ទាក់ទងទៅនឹងក្រមសីលធម៌ក្នុងការស្រាវជ្រាវ គឺជាមូលដ្ឋានគ្រឹះក្នុងការរក្សាបាននូវភាពសុចរិត និងភាពអាចជឿជាក់បាននៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវ។ ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យគឺជាសញ្ញាសម្គាល់នៃឧត្តមភាព និង

ភាពជឿជាក់ (Fassa & Kradolfer, 2013)។ ក្នុងន័យនេះ ការសិក្សាស្រាវជ្រាវដែលធ្វើឡើងដោយអ្នកដែលកំពុងព្យាយាមចង់បានឋានៈសាស្ត្រាចារ្យទាំង៣កម្រិត ត្រូវប្រកាន់ខ្ជាប់នូវស្តង់ដាក្រមសីលធម៌ ដើម្បីរក្សាបាននូវការគោរព កិត្យានុភាព និងភាពជឿជាក់ដែលទាក់ទងទៅនឹងឋានៈទាំងនេះ។

ការអនុវត្តការស្រាវជ្រាវប្រកបដោយក្រមសីលធម៌ អាចធានាបាននូវការការពារអ្នកចូលរួមក្នុងការស្រាវជ្រាវ (សំណាក) ដែលជាមនុស្ស ឬសហគមន៍ដែលពាក់ព័ន្ធក្នុងការស្រាវជ្រាវនោះ។ កិច្ចការនេះរួមបញ្ចូលការទទួលបានការយល់ព្រមពីអ្នកចូលរួមក្នុងការស្រាវជ្រាវ ការធានាការសម្ងាត់ និងការកាត់បន្ថយគ្រោះថ្នាក់នានា ចំពោះអ្នកពាក់ព័ន្ធ (Denscombe, 2010)។ ការគោរព និងប្រតិបត្តិក្រមសីលធម៌ក្នុងការស្រាវជ្រាវទាំងនេះ មានសារៈសំខាន់ណាស់ក្នុងការកសាងទំនុកចិត្តរវាងអ្នកស្រាវជ្រាវ និងសហគមន៍ ដែលជាឆ្អឹងខ្នងនៃការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាពនៅក្នុងវិស័យសិក្សាធិការ។

គោលការណ៍ណែនាំទាក់ទងនឹងក្រមសីលធម៌នៃការស្រាវជ្រាវក៏រួមចំណែកជួយធានាបានថា ការស្រាវជ្រាវត្រូវបានធ្វើឡើងដោយម៉ត់ចត់ និងប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវខ្ពស់ស្របតាមស្តង់ដាជាសាកល។ ការប្រកាន់ខ្ជាប់នូវគោលការណ៍ទាំងនេះអាចនាំទៅរកលទ្ធផលស្រាវជ្រាវដែលមានគុណភាពខ្ពស់ អាចផលិតឡើងវិញបាន (reproducible) និងគួរឱ្យជឿជាក់ (credible)។ សាស្ត្រាចារ្យត្រូវបានគេរំពឹងថានឹងរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ក្នុងវិស័យរបស់ពួកគេ ដូច្នេះការងារស្រាវជ្រាវរបស់ពួកគេត្រូវតែបំពេញតាមស្តង់ដាក្រមសីលធម៌ ដើម្បីទទួលបានតម្លៃ និងការទទួលយកពីសហគមន៍សិក្សាទាំងក្នុងប្រទេស និងក្រៅប្រទេស (Gates, 2022)។

លើសពីនេះទៅទៀត ការអនុវត្តស្តង់ដាក្រមសីលធម៌ឱ្យបានខ្ជាប់ខ្ជួនអាចជួយការពារការប្រព្រឹត្តិខុសក្នុងការស្រាវជ្រាវដូចជាការលួចចម្លងស្នាដៃអ្នកដទៃ ការប្រឌិតទិន្នន័យ និងការក្លែងបន្លំ (Kang & Hwang, 2020)។ ការប្រតិបត្តិខុសទាំងនេះអាចធ្វើឱ្យខូចកេរ្តិ៍ឈ្មោះស្ថាប័ន និងបុគ្គលពាក់ព័ន្ធយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ។ ដូច្នេះ ការធានាឱ្យមានការអនុលោមតាមក្រមសីលធម៌នៃការស្រាវជ្រាវមានសារៈសំខាន់ណាស់ក្នុងការរក្សាបាននូវភាពជឿជាក់ និងការគោរពចំពោះឋានៈជាសាស្ត្រាចារ្យ។

ជារួម ការគិតគូទៅលើក្រមសីលធម៌នៃការស្រាវជ្រាវនៅក្នុងដំណើរការនៃការអនុវត្តការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ នៅកម្ពុជាមានសារៈសំខាន់ណាស់ក្នុងការធានាបានថា ការរីកចម្រើនផ្នែកសិក្សាធិការត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅលើមូលដ្ឋាននៃសុចរិតភាព ការគោរព និងការទំនួលខុសត្រូវខ្ពស់ ដែលជាកត្តាសំខាន់សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍យូរអង្វែង និងកេរ្តិ៍ឈ្មោះនៃប្រព័ន្ធអប់រំឧត្តមសិក្សារបស់កម្ពុជា។

បង្កើត និងអនុវត្តយន្តការធានាគុណភាព

ការបង្កើតឱ្យមានប្រព័ន្ធធានាគុណភាពដ៏រឹងមាំមួយនឹងផ្តល់នូវនីតិវិធីស្តង់ដា និងលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យច្បាស់លាស់សម្រាប់ការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ។ យន្តការនេះនឹងធានាបាននូវភាពស៊ីសង្វាក់គ្នា និងយុត្តិធម៌ក្នុងដំណើរការវាយតម្លៃ ដោយធ្វើឱ្យប្រាកដថាបេក្ខជនទាំងអស់ត្រូវបានវាយតម្លៃដោយផ្អែកលើស្តង់ដា និងលក្ខខណ្ឌតម្រូវដូចគ្នា (Gorraiz & Gumpenberger, 2015)។ ភាពស៊ីសង្វាក់គ្នានេះនឹងជួយរក្សាបាននូវភាពជឿជាក់ និងកិត្យានុភាពនៃការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យនៅកម្ពុជា។

ប្រព័ន្ធធានាគុណភាពដែលមានប្រសិទ្ធភាពមួយក៏នឹងជួយបង្កើនតម្លាភាពក្នុងដំណើរការនៃការជ្រើសរើស និងការវាយតម្លៃ។ គោលការណ៍ណែនាំ និងនីតិវិធីច្បាស់លាស់នឹងធ្វើឱ្យដំណើរការនេះមានភាពបើកចំហ និងអាចយល់បាន

សម្រាប់អ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ រួមទាំងបេក្ខជនដែលជាអ្នកស្នើសុំ អ្នកគ្រប់គ្រង និងអ្នកវាយតម្លៃឯករាជ្យ។ តម្លាភាពនេះនឹងលើកកម្ពស់គណនេយ្យភាព និងកាត់បន្ថយហានិភ័យនៃការរើសអើង ការលំអៀង ឬអំពើពុករលួយ (Hamann, 2019)។

ជាទូទៅ ប្រព័ន្ធធានាគុណភាពត្រូវរួមបញ្ចូលយន្តការសម្រាប់ការត្រួតពិនិត្យជាប្រចាំ និងការកែលម្អគោលនយោបាយ និងនីតិវិធីផ្សេងៗ។ មតិយោបល់កែលម្អពីភាគីពាក់ព័ន្ធក៏គួរត្រូវបានប្រមូល និងវិភាគជាប្រព័ន្ធ ដើម្បីកំណត់ចំនុចខ្វះខាតដែលចាំបាច់ត្រូវកែលម្អ។ ការកែលម្អជាប្រចាំនឹងធានាបានថាលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យ និងដំណើរការនៃការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យនៅតែមានភាពពាក់ព័ន្ធ និងសមស្របទៅតាមស្តង់ដាដែលចេះតែវិវត្តឥតឈប់ឈរ និងឧត្តមានុវត្តន៍នាពេលបច្ចុប្បន្ន និងអនាគត។ អនុសាសន៍គោលនយោបាយទាំងនេះ មានបង្ហាញជាសង្ខេបក្នុងតារាងទី៤។

តារាងទី៤៖ *អនុសាសន៍គោលនយោបាយពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យក្នុងវិស័យអប់រំនៅកម្ពុជា*

លេខរៀង	អនុសាសន៍គោលនយោបាយពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យក្នុងវិស័យអប់រំនៅកម្ពុជា
១	លើកកម្ពស់តម្លាភាព និងភាពច្បាស់លាស់នៃលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យសម្រាប់ការវាយតម្លៃ និងការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ
២	បន្តពិនិត្យ និងកែសម្រួលលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យសម្រាប់ការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ
៣	វិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសម្រាប់ការស្រាវជ្រាវ និងការបោះពុម្ពផ្សាយ
៤	វិនិយោគលើការកសាងសមត្ថភាព និងការអភិវឌ្ឍវិជ្ជាជីវៈរបស់អ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវកម្ពុជា
៥	បង្កើនកម្មវិធីលើកទឹកចិត្ត និងការទទួលស្គាល់អ្នកស្រាវជ្រាវ
៦	ពង្រីកការអនុវត្តការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យទៅកាន់គ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាឯកជន
៧	ពង្រឹងការគោរពក្រមសីលធម៌នៃការស្រាវជ្រាវ
៨	បង្កើត និងអនុវត្តយន្តការធានាគុណភាព

ប្រភព៖ អ្នកនិពន្ធ

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន និងទិសដៅស្រាវជ្រាវនាពេលអនាគត

ការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យក្នុងវិស័យអប់រំនៅកម្ពុជា គឺជាការបោះជំហានដ៏សំខាន់មួយឆ្ពោះទៅរកឧត្តមភាពផ្នែកសិក្សាធិការនៅកម្ពុជា។ តាមរយៈការដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមខាងលើ ការលើកកម្ពស់ការអនុវត្តប្រកបដោយក្រមសីលធម៌ យុត្តិធម៌ តម្លាភាព និងគណនេយ្យភាព និងការជំរុញឱ្យមានកិច្ចសហការគ្នាល្អ យើងនឹងអាចបង្កើតប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីស្រាវជ្រាវដ៏រស់រវើកមួយនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ ក្នុងនាមជាអ្នកស្រាវជ្រាវ និងអ្នកជំរុញការសិក្សាស្រាវជ្រាវនៅឧត្តមសិក្សាកម្ពុជា យើងសូមអំពាវនាវដល់ភាគីពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ ដែលរួមមានអ្នកស្រាវជ្រាវ គ្រូបង្រៀន ស្ថាប័នអប់រំឧត្តមសិក្សា អ្នកបង្កើតគោលនយោបាយ ដៃគូរអភិវឌ្ឍទាំងក្នុងស្រុក និងក្រៅស្រុក និងទីភ្នាក់ងារផ្តល់មូលនិធិនានា ធ្វើការរួមគ្នាដើម្បីសម្រេចបាននូវសក្តានុពលពេញលេញនៃការអនុវត្តការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ សំដៅធ្វើឱ្យមានការរីកចម្រើនផ្នែកអប់រំ និងការស្រាវជ្រាវនៅកម្ពុជា ក៏ដូចជាជំរុញឱ្យមានសហគមន៍សិក្សាស្រាវជ្រាវដ៏រឹងមាំមួយនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។

ខណៈពេលដែលបញ្ហាប្រឈមនៅតែមាន និងអាចត្រូវការពេលវេលាច្រើនក្នុងការដោះស្រាយ អនុសាសន៍គោលនយោបាយដូចបានរៀបរាប់ និងពិភាក្សាខាងលើ គួរត្រូវបានគេពិចារណា និងយកទៅអនុវត្តតាមការដែលអាចធ្វើទៅបាន ដើម្បីធ្វើឱ្យដំណើរការនៃការជ្រើសរើស ការវាយតម្លៃ និងការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យក្នុងវិស័យអប់រំនៅកម្ពុជាកាន់តែមាន

ភាពល្អប្រសើរឡើង។ ភាពជោគជ័យនៃការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យនៅកម្ពុជានឹងមានឥទ្ធិពលយូរអង្វែងទៅលើទិដ្ឋភាពនៃការអប់រំ ការស្រាវជ្រាវ និងការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេសជាតិ។

ចំពោះទិសដៅស្រាវជ្រាវនាពេលអនាគត យើងគួរអង្កេតមើលផលជះរយៈពេលវែងនៃការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យទៅលើផលិតភាពនៃការស្រាវជ្រាវ និងគុណភាពនៃការបង្រៀន ជាពិសេសចំពោះអ្នកដែលទទួលបានឋានៈសាស្ត្រាចារ្យរួចហើយ។ ការសិក្សាប្រភេទនេះអាចតាមដានការវិវត្ត និងការផ្លាស់ប្តូរនានា និងស្វែងយល់អំពីទំនាក់ទំនងហេតុ និងផលរវាងអថេរផ្សេងៗគ្នា ជាពិសេសទំនាក់ទំនងរវាងការទទួលបានឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ និងផលិតភាព ឬគុណភាពនៃការស្រាវជ្រាវ។ ម្យ៉ាងទៀត ការសិក្សាប្រភេទនេះជាធម្មតាអាចផ្តល់នូវភាពត្រឹមត្រូវបានល្អប្រសើរចំពោះផលជះយូរអង្វែងនៃការអនុវត្តការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យនៅកម្ពុជា ដែលនឹងផ្តល់នូវការយល់ដឹងជាសារវន្តសម្រាប់ការអនុវត្តគោលនយោបាលបន្ត និងការអន្តរាគមន៍នានាបន្ថែមទៀត។

ការសិក្សាស្រាវជ្រាវបែបប្រៀបធៀបក៏ត្រូវបានលើកទឹកចិត្ត ដើម្បីប្រៀបធៀបប្រព័ន្ធនៃការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ជាមួយនឹងប្រព័ន្ធរបស់ប្រទេសផ្សេងទៀត ជាពិសេសប្រទេសនៅក្នុងតំបន់អាស៊ាន។ ការសិក្សាប្រភេទនេះអាចជួយឱ្យយើងអាចកំណត់បាននូវឧត្តមានុវត្តន៍ ដែលអាចមានប្រយោជន៍សម្រាប់កែលម្អការអនុវត្តការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យនៅកម្ពុជា ក្នុងគោលបំណងធ្វើឱ្យការអនុវត្តកាន់តែមានភាពល្អប្រសើរ។

ជាចុងក្រោយ យើងក៏គួរធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវទៅលើទស្សនៈរបស់គ្រូបង្រៀននៅកម្រិតឧត្តមសិក្សា ដើម្បីស្វែងយល់ពីការយល់ឃើញរបស់ពួកគេទៅលើប្រព័ន្ធនៃការជ្រើសរើស ការវាយតម្លៃ និងការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យនៅកម្ពុជា ក៏ដូចជាឥទ្ធិពលរបស់វាទៅលើការចូលរួមក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវរបស់ពួកគេ។

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

អ្នកនិពន្ធសូមថ្លែងអំណរគុណដល់អ្នកត្រួតពិនិត្យជំនាញអនាមិករបស់ទស្សនាវដ្តីស្រាវជ្រាវកម្ពុជាសម្រាប់ការអប់រំ និងស្ទែម សម្រាប់មតិយោបល់កែលម្អលើអត្ថបទស្រាវជ្រាវនេះ។ ខ្លឹមសារក្នុងអត្ថបទនេះ គឺជាការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកនិពន្ធ និងមិនឆ្លុះបញ្ចាំងពីទស្សនៈរបស់ស្ថាប័នដែលអ្នកនិពន្ធកំពុងធ្វើការ ឬនិន្នាការនយោបាយរបស់ក្រុមណាមួយឡើយ។

ឯកសារយោង (References)

Career Explorer. (n.d.). *What does a professor do?* https://www.careerexplorer.com/careers/professor/

Chet, C., Thou, R., Sok, S., & Rath, S. (2023). Significance of professorship implementation at higher education institutions (HEIs) in Cambodia. *Cambodia Journal of Basic and Applied Research*, *5*(1), 4–7. https://doi.org/10.61945/cjbar.2023.5.1.edi

Chin, P., Em, S., & Phann, S. (2023). Enhancing research knowledge and productivity through professorship titles in Cambodia: Striking a balance. *Jurnal As-Salam*, *7*(2), 133–143. https://doi.org/10.37249/assalam.v7i2.653

Creswell, J. W. (2009). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (3rd ed.). SAGE Publications. https://books.google.com.au/books?id=bttwENORfhgC

Denscombe, M. (2010). *The good research guide: For small-scale social research projects* (4th ed.). Open University Press.

Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2011). *The SAGE handbook of qualitative research* (4th ed.). SAGE Publications.

Fassa, F., & Kradolfer, S. (2013). The gendering of excellence through quality criteria: The case of the Swiss national science foundation professorships in Switzerland. *Tertiary Education and Management*, *19*(3), 189–204. https://doi.org/10.1080/13583883.2013.793379

Gates, E. (2022, May 9). What is ethics in research, and why is it important? Research ethics explained. *American Judicial System*. https://www.ajs.org/what-is-ethics-in-research/

Gorraiz, J., & Gumpenberger, C. (2015). A flexible bibliometric approach for the assessment of professorial appointments. *Scientometrics*, *105*, 1699–1719. https://doi.org/10.1007/s11192-015-1703-6

Hamann, J. (2019). The making of professors: Assessment and recognition in academic recruitment. *Social Studies of Science*, *49*(6), 919–941. https://doi.org/10.1177/0306312719880017

Hardré, P. L., Beesley, A. D., Miller, R. L., & Pace, T. M. (2011). Faculty motivation to do research: Across disciplines in research-extensive universities. *Journal of the Professoriate*, *5*(1), 35–69. https://caarpweb.org/wp-content/uploads/2016/11/5-1_Hardre_p.35.pdf

Heng, K., & Heng, K. (2023). The implementation of the professorial ranking system in Cambodia: Opportunities and challenges. *Cambodian Journal of Educational Research*, *3*(2), 62–77. https://doi.org/10.62037/cjer.2023.03.02.04

Heng, K., & Sol, K. (2021). Academic research in Cambodia: Progress, challenges, and ways forward. *Cambodian Journal of Educational Research*, 1(2), 6–23. https://doi.org/10.62037/cjer.2021.01.02.02

Heng, K., Meas, S., & Heng, K. (2023). ការអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីស្រាវជ្រាវដ៏រស់រវើកនៅកម្ពុជា៖ គំនិតផ្តួចផ្តើមថ្មីៗ និងទិសដៅនាពេលអនាគត [Developing a vibrant research ecosystem in Cambodia: Recent initiatives and future directions]. *Cambodian Journal of Education and STEM*, *1*(2), 81–104. https://doi.org/10.62219/cjes.2023127

Huenneke, L. F., Stearns, D. M., Martinez, J. D., & Laurila, K. (2017). Key strategies for building research capacity of university faculty members. *Innovative Higher Education*, *42*, 421–435. https://doi.org/10.1007/s10755-017-9394-y

Kang, E., & Hwang, H. J. (2020). The consequences of data fabrication and falsification among researchers. *Journal of Research and Publication Ethics*, *1*(2), 7–10. https://doi.org/10.15722/jrpe.1.2.202009.7

Leask, M. (2023). *Pathways to professorship: A toolkit for success*. Routledge. https://www.routledge.com/Pathways-to-Professorship-A-Toolkit-for-Success/Leask/p/book/9781032108919

Macfarlane, B. (2011). Professors as intellectual leaders: Formation, identity and role. *Studies in Higher Education*, *36*(1), 57–73. https://doi.org/10.1080/03075070903443734

MoEYS. (2010). *Policy on research development in the education sector*.

MoEYS. (2011). *Master plan for research development in the education sector 2011–2015*.

MoEYS. (2019). *Education strategic plan 2019–2023*.

MoEYS. (2020). *ប្រកាសស្ដីពី ការជ្រើសរើស និងផ្ដល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យក្នុងវិស័យអប់រំ* [Proclamation on the selection and appointment of professorial titles in the education sector].

MoEYS. (2024). *សេចក្តីណែនាំស្តីពីការគ្រប់គ្រងគុណភាព នៃការបណ្តុះបណ្តាលថ្នាក់បណ្ឌិតនៅតាមគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាក្រោមឱវាទក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា* [Guidelines for quality management of doctoral training at higher education institutions under the supervision of the Ministry of Education, Youth and Sport].

Parsons, C., & O'Connor, P. (2023). You've heard of mentorship in science, but what about sponsorship? *Nature*. https://www.nature.com/articles/d41586-023-00123-z

RGC. (2013). *ព្រះរាជក្រឹត្យស្តីពី ការផ្តល់ឋានៈសាស្ត្រាចារ្យ* [Royal decree on professorial ranking].

Sivaramakrishnan, A. (2022). Continuing professional development in education. In S. P. Dhanavel (Ed.), *Continuing professional development of English language teachers: Perspectives and practices from India* (pp. 57–69). Springer. https://doi.org/10.1007/978-981-19-5069-8_4

SwissCore. (2023, October 9). *Activities to address brain drain in Europe*. https://www.swisscore.org/activities-to-address-brain-drain/

Tek, M., Nok, S., & Chea, P. (2023). What makes academics (in)active in higher education internationalisation: Evidence from Cambodia. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 1–15. https://doi.org/10.1080/1360080X.2023.2288731